

Mezkirizko Toponimiaz

ORREAGA IBARRA MURILLO *

SARRERA

Toponimiari ekarri bat egitea da lantxo honen helburua. Herriko soro, etxe, mendi eta abarren izenen bilketa ahozkoa eta dokumentatua toponimo bakoitzak jasan dituen aldakiak erakusten digu. Guzti honek gaur egungo izendapenarekin parekatzean, azterketa linguistiko baterako material aberatsa osatzen du.

Gure helburua ez da, ahatik, lan etimologiko edo linguistikoa egitea, toponimo bakoitzeko ahalik eta datu gehien ematea baizik. Halarik ere, noizbehinka eta lagungarri gisa ohar etimologikoak jartzen ditugu, hauek gardenak suertatzekotan, ilunak direnean, ordea, inolako zehaztapenik ez da emango.

Hemengo toponimia ia zeharo euskalduna da, honela izatearen arrazoiak hauexek dira : *a.* Euskara zen oraintsu arte hemengo harreman hizkuntza, orain, adineko batzuk besterik ez dutelarik mantentzen. *b.* Herritarren lanbidea -nekazaritza eta abeltzantza- eta lurraren banaketa minifundioetan toponimoen oparotasuna sortu zuen. Ugaritasun honek hemengo euskararen berezitasunak agerian uzten ditu, hein berean geografia xehearen ezagupen handia erakutsiz.

Gaur egun, ordea, nekazaritzaren gutxitzeak lur asko landu gabe uztea ekarri du, honekin batera, soro, iturri, zoko eta bidetxoek izendapenak ahazten joan direlarik.

Hain zuzen ere, sarri egingo den “Concentración parcelaria” delakoak, bukatuko desagertzeaz dauden toponimo askorekin.

* Nafarroako Unibertsitate Publikoa.

KONTSULTATURIKO ITURRIAK

Idatzizkoak

1. *IEA* Iruñeko Elizabarrutiko Artxibategia. Artxibategi hau ez da emankorra izan, baina bai dokumentazio zaharrena daukana. 1.598 tik aurreragoko dokumentazioa eskeintzen baitu.

2. *NANP*. Nafarroako Artxibategi Nagusia. (Notari Protokoloak). Hemen biltzen diren datuak 1.600-tik 1.890 arte bitartekoak dira (160 karpeta). Agiri aberatsenak : Lurren sal-erosketak, senar- emazteen kontratoak, eraikuntzak, hauteskundeak, hipotekak, jabego erregistro eskriturak, herriko mugak.

3. *FA*. Famili Artxiboak. Lan hau burutzeko, gure etxeko dokumentuak begiratu ditut (sei karpeta). Dokumentu hauek 1.690 -1.959 bitartekoak dira.

Etxeko sal-erosketak eta ezkontza kontratuez gain, herriko besteen lurren aipamena egiten zuen.

4. *NAA*. Nafarroako Administral Artxibategia. Lehenengo agiriak 1.892- koak dira bakoitzaren lurren zerrenda agertzen da, ez daude karpeta antolatuak. Urte honetatik aurrera, toponimoek ez dute aldaketa haundirik jasan.

5. *AJE*. Agoizko Jabego Erregistroa. 1.850 urtekoa.

Ahozkoak

Toponimo asko neronek ezagutu arren, herriko artzai eta nekazariengana, joatea beharrezkoa iruditu zait, batez ere Honorio Ibarra izan da gehien lagundu didana lan honetan, horrela galtzear dauden askoren berri izan dut. Beste aldetik, komunal eta mendixka zenbait ez ziren dokumentatuta agertzen, eta kasu hauetan oraindik beharrezkoagoa izan da.

TOPONIMOEN AURKEZPENA

Bilketa lan honetan 231 toponimoen berri ematen da. Hauetatik 35 oikonomo (etxe-izenak) izanik. Multzo honetatik 175 dokumentatuak daude. Toponimoak, alfabeto ordenatuak daude, beltzez agertzen den izendapena gaurkoa da, mantentzen dena. Toponimoa desagertua badago ordea, * ikurrarekin agertuko da. Aurretik agertzen den signaturari dagokioenez, orden honetan: lehenengo dokumentoaren urtea, Artxibategia eta ondoren darraion lehenengo zenbakia karpetaarena da, bigarrena sortarena.

Kasu batzuetan, ez da inolako zenbaki edo Artxibategirik aipatuko, dokumentatu gabeko toponimoak dira, baina gaur erabiltzen direnak.

MEZKIRITZ

Mezkiritz, Nafarroako Erro ibarrean, Iruñatik 36 kilometrotara dagoen herritxoa da. Erro ibaiaren goiko aldean kokatua. Bere lurra herri hauekin

mugakideak dira : Gerendiain, Auritz Berri, Esnotz, Lusarreta, Arrieta. Iparraldetik Aurizperrirekin egiten du muga, Mezkirizko portua bi herri hauek bereiztuz.

Geografikoki nabarmentzekoa : Herriaren goiko partean “Karstika” motako eskualdea dugu, hau dela eta leizeak eta osinak ugariak dira. Beste alde batetik “Seto vivo” delakoa duen herri gutxienetakoa dugu. Hesi hauek naturalak dira, larreak sasiz josiak zuedenean, garbitu egiten ziren, lurrak bereizteko sasi errenka bat utziz, soroen arteko mugaren funtzioa eginez. Hesi hauek belaki lana egiten dute, ura gorde eta pixkanaka botaz.

Nekazaritza atlantiko motakoa da : garia, artoa, oloa, garagarra eta patatak ziren lantze usuenak. Labore lantze hauek baztertzen ari dira eta abeltzantzarako beharrezkoa dena (belarraren bilteta) nagusitzen. Mendien maldetan larreak, zuhaiztiak eta iraztorrak aurkitzen ditugu, behean, aldiz, baratzak eta soroak. Zuhaitz usuenak : haritza, pagoa, gaztainondoa, ezpela eta lizarra.

Ibaiaren ondoan, herriak duen baserri bakarra aurkitzen da *Ureta* izenekoa, nahiz eta Mezkirizko katastroan ez egon lur hauek, lan honetan zehar haien berri emango dut.

Sorogain bailarako larre eta zuhaiztia da, Abodi eta Iratiren antzekoa. Larre hauek Neolitikotik hasita erabiliak izan dira, aurkitutako aztarnek argi adierazten dutenez. Sorogaingo lurren erabilpena amankomunala da, Errotar guztiek eraman ahal dutelarik abereak horra larratzeraz.

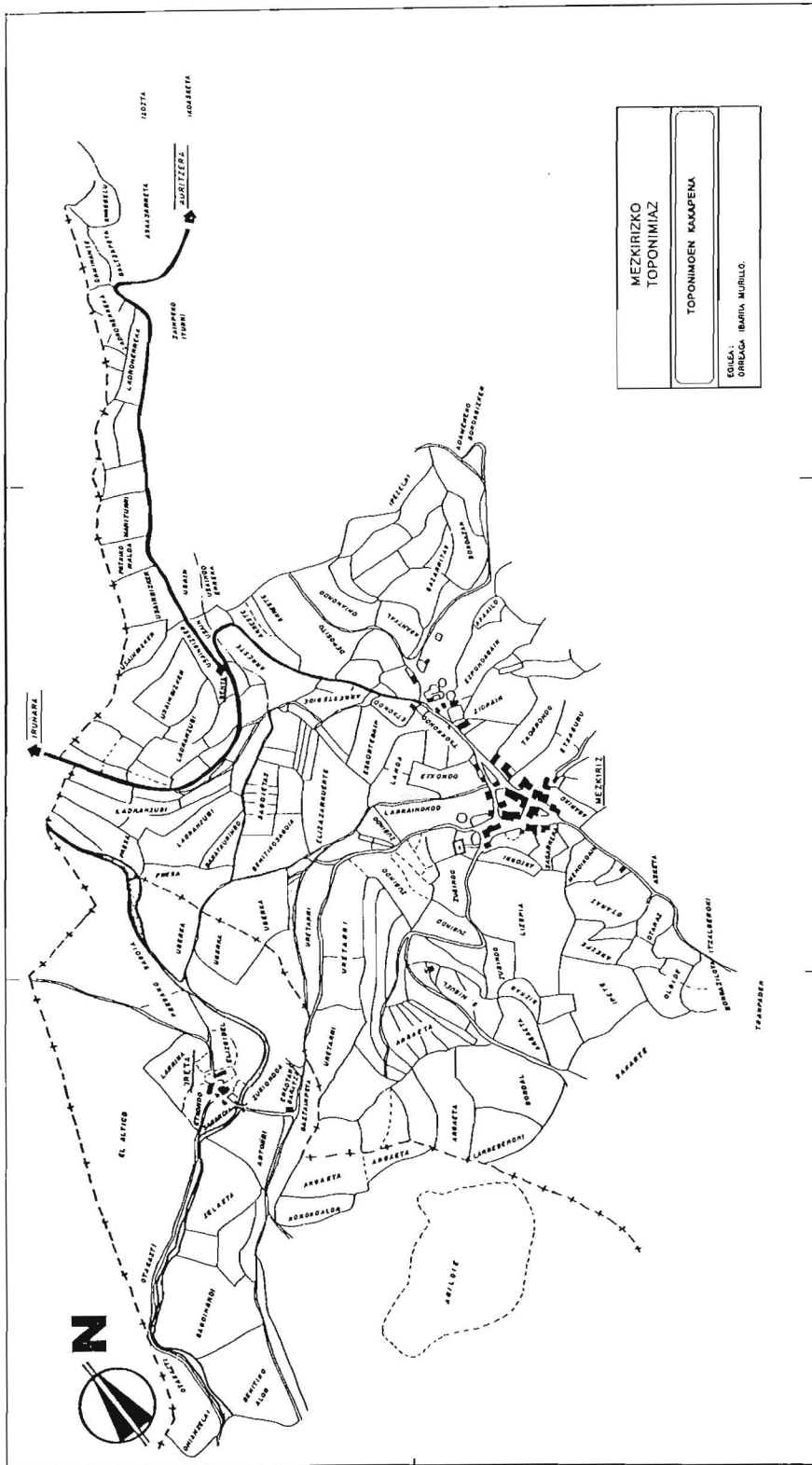
Sorogaingo lurrek, Baxenafarreko Urepel herriaren mugakideak dira, hangoek ere lur hauetara ekartzen dituztelarik abereak. Guzti honek egiten du Sorogainetik, nolabaiteko erreferentzi puntua, Iparraldekoekin harrerman gunea eta nekazari ta artzai biltokia izatea. Toponimo hauen berri ere emango dut; arrazoa sinplea da, Mezkirizko edozein abeltzain edo nekazarirentzat, herrikoak bezain ezagun eta ohizkoak baitira.

TOPONIMOEN SAILKAPENA

Oronimoak

ARAN	Aranzabal
ZOKO	Ardanzoko, Zokokoalor
ZELAI	Ohianzelai, Zelaeta, Berreguzelaeta
LEKU	Aranzaleku
MENDI	Mendikoan
LEZE	Lezearakozokoa, lezeaga, Lezemotz, Lezestali.
OHIAN	Ohianzar, Irikohian, Ohianondo, Ohianzelai, Ohianzilo. Ohianmalda.
IPETE	Ipete eluts Ipete
HARRI	Gazarrieta
	Gazarrizar
	Aztakarri
	Arburu
	Arrataka

ORREAGA IBARRA MURILLO

Gainbeherak

ZILO	Ohianzilo, Berokisilo.
BIZKAR	Mendibizkar, Bordabizker, Usainbizker, Erdikobizkar, Larregaingobizkarra.
MALKOR	Malkorra.
ALDAPA	Aldapaldi, Aldapako, Aldapandikoalorra.
MALDA	Patxikomalda
ZOKO	Ardanzoko, Zokoa, Xokokoalor.
ZELAI	Ipetezelaia, Ohianzelai, Landazelaia, Berreguzelaeta, Zelaeta.
EZPONDA	Ezpondapea, Ezpondagain
GAIZA	Errekagaitza.
GARAI	Etxegaraieta.

Flora

AGO	Bago-handia. Bagomutxu. Bagobakotx. Barsetas.
BARATXURINGO	Baratxuringo alorra
ARITZ	Arezpe. Arizarte. Ariztota. Arildie.
ASTIGARRA	Astigarra
OTA	Otaberaz, Otakazti.
MAURI	Mauri erreka.
IRA	Irazarreta. Irazabaleta. Iraztorri. Irikohian.
ARANTZA	Aratzaleku.
GAZTAIN	Kastainpeta
ARTO	Artorri, Artoalor.
INTXAUR	Intxaurrondo.
ELORRI	Elorrialdekoalorra
EZPEL	Ezpelerreka. Ezpeldi. Ezpelondo. Ezpelondoko urtxola.
SAGAR	Sagarzazu, Sagardiziloa, Sagarrera.

Fauna

ARDI	Artegia
AZERI	Azerizilo
TXAKUR	Txakurreniturria.

Hidrografia

PRESA	La Presa. Presako alor
UR	Uhaldeondo. Ugarkaondo. Lastur, Uretagain, Uretakerre, Uberka, Ugarkartea.

ERREKA	Ezpelerreka, Mauri erreka, Errekalde, Odiako erreka, Intxaurrendoko erreka, Zainpeko erreka, Errekagaiza, Ladronerreka.
LAPITZ	Lapizea, Lapitxeko iturri.
ITURRIA	Mauri iturri. Turrunburu. Iturrizarondoa, Turtxipera.
USAIN	Usain bizkar, Usain, Usaingo erreka.

Komunikabideak

CAMINO	Camino de Esnoz, Camino de Espinal, C. de Roncesvalles, Caminante.
BIDE	Biritxikar, Olbide.
GALTZADA	Galtzapeta.
ZUBI	Zubiondo, Zubindo, Ladranzubi.

Eraikuntzak

ETXE	Etxaeta, Etxondo, Etxeberri, Etxetxipia, Etxaburu, Etxegaraieta, Marteneko Etxaburuko alorra.
BORDA	Bordal, Bordazar, Zuriarenbordaldea.
LABE	Kisulabe, kisulabekoianpea, Kisukohianburu.
DORRE	Dorrekoa
ORMA	Ormondoa
TXOLA	Urtxola

Nekazaritza

LARRE	Larreberoki, Larrarte, Larrardia, Ligeztako larre, Larreberoki Larregaingo bizkarra, larrarte.
LARRAIN	Larrainekoa, larrainzar, Larrainondo.
LANDA	Landabarren, Landerzubi, Landa.
ESKORTA	Eskortaldea, Eskortearena, Elizazarkuerte, Eskortegain.
SARROIA	Sarroiandia, Sarapeta, Saboimehar, Saboitxiki.
KIÑOIA	Kiñota
SORO	Sorozarreta, Sorogain, Sorabil.
ALORRA	Surkuleko alorra, Alorrandia, Elorriandiko alorra.
MINDEGI	Mindegi soko, Mindegi.

Industria

ERROTA	Errotagibel, Molino, Errotaburu, Errota
OLA	Olbide.
ZUBI	Zubiondo, Ladranzubi.

Tponimia Erljiosa

APEZ	Apeztegi
ELIZA	Elizapea, Elizondoa, Elizondoko ataka, Elizaran, Elizazar, Elizazarkuerte, Elizabizkar.
KALBARIO	Kalbario
SAN MIGUEL	San Migelpea.
SAN PAU	

KOKAPENA

ONDOAN	Caminanteondoa, Etxondo, Elizondoa, Hualdeondoa, Iturriondoa, Huarcaondoa, Ohianondo, Larrainondoa, Ormondoa, Meakondo.
ALDE	Errotalde, Eskortalde, Errekalde, Zuriaren bordaldea, Elorrialdeko alorra.
PEAN	Beitiko sagoia, Beheko soroa, Arazpe, Argarainpekoa.
GAIN	Mendikoain, Misuigaina, Eskortegain.
GIBEL	Errotagibel, Garatibel, Mendigibel.
BURU	Sakarteburu, Arburu, Etxaburu

Filologi Aldeak

ETA	Ariztota, Kastainpeta, Galtzapeta, Gazarrizarreta, Gazarrieta, Errekinxarreta, Irazabaleta, Berreguzelaieta, Sarepeta, Barseta, Arbilleta, Kiñoeta, Asketa, Zelaeta.
AGA	Leziaga
ZA	Agarza
TEGI	Apeztegi, Asundegi, Zerratogi.
GIN	Arakinena
AIN	Zidrain, Sorogain, Mendikoain, Belaskoain.
DI, TI	TIAgartio, Ezpeldi, Sagardizar, Arildie
EGI	Itolegi

Kalifikatzaileak

ZAHAR	Ohianzar, Elizazarkuerte, Gazarrizarreta, Bordazar.
BERRI	Etxeberri.
HANDIA	Alorrandia, Saroiandia
TXIKI	Etxetxipia, iturtxipi, Biritxikar.
BERO	Berokisoro, Berokisilo, Itzalberoki
ITZAL	Itzalberoki
HOTZ	Mozpele

GATZ	Gazarrieta
MOTZ	Lezemotz

Adjetiboak

HIRU	Hirueskinetako alorra
BAKOITZ	Bagobakotx
ESTALI	Lezestali

BIBLIOGRAFIA

- AZKUE, R. M.; 1969. *Diccionario vasco-español-francés*. Bilbao.
- IRIGOYEN ALFONSO; *En torno a la toponimia vasca y circumpirenaica* Universidad de Deusto. Bilbao. 1986.
- JIMENO JURIO, J.M.; "Toponimia de la Cuenca de Pamplona. Cendea de Cizur" Euskaltzaindia. Bilbao. 1986.
- MITXELENA K.; 1977 (1960) *Fonética histórica vasca*. San Sebastián. Diputación de Guipúzcoa.
- MITXELENA.; 1989. *Apellidos Vascos*. San Sebastián. Txertoa.
- MITXELENA.; 1988. *Sobre historia de la lengua vasca, II*. ASJU. Donostia.
- MUJICA, L.M.; 1989. *Euskal toponimiazko materialeak*. Gipuzkoako Foru Aldundia.
- OSTOLAZA, M.I.; *Colección Diplomática de Sta. María de Roncesvalles*, Pamplona 1.978.

ABANTXAL

- 1.700 NANP, 8 Aranzabal
- 1.709 NANP, 26-117 Avanchabal
- 1.807 NANP, 74 -192 Aranchaval, Avanchabal.
- 1.827 NANP, 90-157 Aranchaval.
- 1.846 NANP, 107-199 Aranchal, Aransal.
- 1.850 AJE, Abanchal Aranchal, Arranchaval
- 1.852 NANP, 112-182 Aranchabal.
- 1.865 NANP, 127-24 Aranchabal
- 1.865 NANP, 127-32 Aranchal
- 1.870 NANP, 135-58 Aranzabal
- 1.890 FA, 5-13 Avanchal o Primicia.
- 1.892 NAA, Avanchal.
- 1.892 NANP, 91-50 Aranzalecu

EL ABARICO

- 1.807 NANP, Labarita. (Era de trillar en...)
- 1.892 NAA, 74-9. Labarricoa
- Abaro* (AN- goiz, Bc, G-and), Azkue: Refugio, arboleda espesa que sirve de refugio al ganado. Soro hau etxeen ondoan aurkitzen da.

ADAME (etxea)

- 1.597 IEA, 10-7 Adamerena
 1.807 NANP, 74-131 Adame
 1.820 NANP, 105-174 Adame
 1.824 NANP, 93 Adame
 1.826 NANP, 86-32 Adame
 1.860 NANP, 100-9 Adamea
 1.861 NANP, 123 Adamerena
 1.870 NANP, 101-149 Adamerena
 Gaur egun Adame esaten zaio etxe honi.

AGARTIO*

- 1.892 NAA, Agartio

AGARTZA

- 1.776 NANP, 45-89 Abarza
 1.806 NANP, 74-96 Adarza. *Borda para acubilar*
 1.806 NANP, 74-96 Adarzagaña
 1.848 NANP, 107-164 Adarzagada. Borda en.
 1.850 AJE Agarra
 1.850 AJE Adarzagaña, Ayarza
 1.855 NANP, 116-143 Adarzagaña. Borda en.
 1.868 NANP, 42. Agarra. Borda de nueva planta.
 1.892 NAA, Agarra.

Abar “ramaje”, *adar* “rama”, *Za* ugaritasunezko atizk. Leku itzaltsua eta lizarren adarrez josia. Leku honetan bi borda eraiki ziran.

ALDAPANDIKO ALORRA *

- 1.850 AJE Aldapandicoalorra
 1.854 FA, 4-1. Aldapandico alorra.
 1.859 NANP, 121-134 Aldapandico alorra
 1.865 NANP, 127-134 Aldapandico alorra
 1.877 FA, 3-11 Aldapandico alorra.
 1.892 NAA, Aldapaldia
 1.892 NAA, Aldapa-andia.

Aldapa (AN-l, B, G, L. cuesta, Bc.L-ka. pendiente). “Campo de gran pendiente”

ALDAPACOA *

- 1.892 NAA, Aldapacoa
“El de la cuesta”. Ureta baserriko baserrian.

ALDARAGA *

- 1.850 AJE Aldaraga

ALORRANDI

- 1.892 NAA, Alorrandia
Alor (ANc, G, L) campo destinado a la siembra. Gaur egun ez da ezer ereiten, belar soroa da.

ANANTE *

- 1.788 NANP, 42. Anante.

ANTONECOL *

- 1.850 AJE, Antonecol

ANTUFA *

- 1.850 AJE, Antufa

ANTORENA (etxea)

- 1.700 NANP, 71-9 Antorena
1.802 NANP, 113-125 Antonena
1.807 NANP, 74-96 Antonenecoa
1.807 NANP, 74-132 Antonena
1.810 NANP, 79-233 Antonena
1.861 NANP, 123-65 Antorena
Antroponimoa. Antonen etxea.

APESUI (etxea)

- 1.597 IEA, 105-7 Apeztegui
1.642 IEA, 36-760 Apezteguía.

- 1.624 NANP, 5- 143 Apesteguicoa.
 1.700 NANP, 9-46 Apesuiena.
 1.704 NANP, 9- 26 Apesui
 1.712 NANP, 12- 11 Apezsui.
 1.824 NANP, 101-9 Apesui.
 1.852 NANP, 113-125 Apesuy.
 1.830 NANP, 8- 164 Apesuiena.
 1.854 NANP, 107-168 Apesuyena
 Casa del cura, gaur Apesui esaten da.

ARABE (etxea)

- 1.882 FA, 5-4 Arabe

ARAQUINENA * (etxea)

- 1.820 121-9 Araquinena
Harakina "Carnicero".

AREZPE

- 1.778 NANP, 46-63 Arazpecoa
 1.846 NANP, 107-172 Agazpecovizcarra.
 1.846 NANP, 07- 169 Arazpe
 1.846 NANP, 121- 134 Arraspecomalda
 1.850 AJE Abazpecomalda, Ararpe.
 1.859 FA, 4-1 Arraspecomalda
 1.865 NANP, 127- 75 Arazpecomalda
 1.865 NANP, 131-13 Arazpe
 1.866 NANP, 133- 97 Arazpe
 1.892 NAA, Arazpe
 1.892 Arazpecomalda
Aritz -roble.

Pe- debajo de. Gaur egun *Arezpe* esaten zaio aritzen azpian dagoen lurtsailari. *Malda-* cuesta. *Bizkarra-*loma. Landa hau aldapa batean kokaturik dago.

ARBILLETA

Sorogainen dagoen larrea.

ARILDIE

Uretako aritz ohiana.

ARIZARTE

“Espacio entre robles”. Leku honetan Arizarte deituriko uholdea pentsatua dago eraikitzea. Kokapena: Errebelu atzean.

ARBURU

- 1.806 NANP, 42 Arburua
- 1.807 FA, 2 Arburua
- 1.850 AJE Arburu, Arburua, Arburuezpelandia.
- 1.859 FA, 4-1 Arburua
- 1.882 FA, 5-2 Arburua
- 1.806 NANP, 73-152 Arburua
- 1.830 NANP, 150-94 Arburua
- 1.840 NANP, 101-162 Arburua
- 1.846 NANP, 1007-172 Arburu
- 1.856 NANP, 111-106 Arburua
- 1.853 NANP, 110-198 Arburu
- 1.856 NANP, 117-197 Arburua
- 1.859 NANP, 134-121 Arburua
- 1.865 NANP, 127-32 Arburu
- 1.865 NANP, 133-13 Arburu
- 1.868 NANP, 143- 15 Arburu
- 1.877 NANP, 145-99 Arburu
- 1.879 NANP, 147 -99 Arburu

Harri- piedra. Buru -loma, parte alta. Alor hau leku harritsu baten gainean kokatzen da.

ARDANZOKO *

- 1.892 NAA, Ardanzoco.

Ardan (c) Var. de ardao, ardo.Vino.“Esto parece probar que de todas las variantes ardao, ardo, ardan, ardaun, arna, la original es ardao”. Azkue. *Zoko-rincón*.

ARDIURDIN eta ARRIURDIN

Lehenago iraztorra zen, orain belardia

ARGAETA, ARGAETAS.

- 1.776 NANP, 45-89 Argaray, Argarainpecoa.
 1.778 NANP, 42 Argarayeta
 1.807 NANP, 74-131 Argarita
 1.840 NANP, 101-162 Argayeta
 1.846 NANP, 107-163 Argaeta
 1.846 NANP, 107-170 Argayeta
 1.846 NANP, 107-168 Argarayeta
 1.848 NANP, 107-149 Argaeta
 1.850 AJE Ardaita, Argaeta, Argaita, Argarayeta, Argayeta, Argoeta, Arcaneta, Agayeta, Adgarayate, Agarayeta.
 1.853 NANP, 110-198 Argarayeta
 1853 NANP, 118-167 Argarayeta
 1.859 NANP, 74-96 Argayeta
 1.859 FA, 4-1 Argarayeta
 1.865 NANP, 127-23, 25 Argarayeta
 1.865 NANP, 127-37 Argaeta
 1.868 NANP, 133-13 Argayeta
 1.877 NANP, 145-99 Argaeta
 1.882 FA, 5-4 Argarayeta
 1.892 Argalleta

Harri-piedra. Argan (B-ts), terreno pedregoso. Eta. ugaritasunezko atzizkia. Garai-alto. Soro hau leku harritsu eta garaian aurkitzen da.

ARIZTOTA

- 1.776 NANP, 45-89 Aristota
 1.788 NANP, 42 Aristota
 1.846 NANP, 107-199 Arizota
 1.850 AJE Aristota, Aristuta.
 1.853 NANP, 116-15 Ariztota
 1.865 NANP, 127-24. *Pieza en ARIZTOTA que es conocido con el nombre de ARIZTOLA.*
 1.892 NAA, Arisota

Zuhaixka basoa. *Aritz* (roble). Badirudi bi toki ezberdin direla, *Ariztota* eta *Ariztola*, bigarren honen etimologia "Ola" (R-bid, S)-cabaña, izan daiteke.

ARRARTEA *

- 1.700 NANP, 8-71 Arrartea
 1.778 NANP, 45-8 Arrarter
 1.807 NANP, 2 Arrartea

- 1.807 NANP, 74-13 Arrartea
 1.840 NANP, 101-162 Arrartea. Pieza de "Arrartea" en Escortealdea
 1.843 NANP, 104- 120 Arrarte
 1.946 NANP, 107-168 Arrartebidea
 1.848 NANP, 107-168 Arrarteco alorra
 1.850 AJE, Ararte, Arrarte vide, Arrerte , Arrartea, Arrartecoalorra, Arrarteondoa, Camino de Fuente, Arrartea.
 1.851 NANP, 112-139. Por debajo fuente de "Arrartea"
 1.859 NANP, 121-87 Arrarteravidea
 1.846 NANP, 107-170 Arrarte, muga por debajo con regata de *Usain*.
Harri-piedra, *arte*-entre. Beste aldetik, Arrartebide-camino de..... eta Arrarteondoa-al lado de....., guzti horiek desagertu dira.

ARRATAKA

- 1.850 AJE Arrataca
 1.865 NANP, Arrataca. Una borda derruida en.
 1.865 NANP, 127-25 Arratacachiquia.
 1.892 Arrataca.
Ataka (AN, B, G) Cancilla, puerta rústica del redil y de los campos. *Harri*- Piedra

ARRESTE, ARREZTEBIDE

- 1.640 NANP, 3-143 Arrastia
 1.807 FA, 2 Araxte
 1.845 NANP, 107-169 Arrastebidea
 1.850 AJE Arraste
 1.892 Arrasti
 1.892 Arrazti
 1.892 NANP, Arraztebide
Arrasi- (BN-ald, L-s). 1. pared o trozo de pared metido en arroyo o riachuelo, de que se sirven las lavanderas y pescadores. 2. (BN, L, S) toda especie de pared fuera de casa.
 Hain zuzen ere lurtsail honen ondoan, errekan sartutako horma puska bat aurkitzen da, osin bat eginez. gaur egun, Arreste eta Arrezte esaten zaie. *Arrestebide*- Arrestera joateko bidean dauden soroak.

ARTEGIA

- 1.848 NANP, 107-181 Arteguia
 1.859 FA, 4-1 Arteguia
 1.862 FA, 127-34 Arteguia
 1.861 FA, 127-9 Arteguia

Artegi- Redil. Hemen bizi zirenek eraman zuten izena aldatu ziren etxera “Etxeberri” izenekoa, orain azkeneko hau galdu delarik.

ARTORRI eta MAIZAL

- 1.850 AJE, Artoalorra
- 1.859 NANP, 4-1 Artoalorra.
- 1.859 NANP, 121-134 Artoalorra
- 1.865 NANP, 127-75 Artoalorra
- 1.877 FA, 3-11 Artorri o maizal.
- 1.892 FA, Artorria

Artorri deritzan soroa, lehenago “Artoalor” zenatik dator, artoa eraiten zen tokia baitzen, gaur egun eraiten ez bada ere. Gaur egun “El maizal” eta “El artorri” esaten zaio lur honi.

AXAXILO

- 1.700 NANP, 8-71 Aserizilo
- 1.776 NANP, 45-89 Aserizilo
- 1.776 NANP, 45-89 Arzaizilo
- 1.807 FA, 2 Acecilo
- 1.807 NANP, 74-131, Acecilon.
- 1.850 AJE, Azarizilo
- 1.859 FA, 4-1, Asari -silo
- 1.848 NANP, 107-199 Asasilo
- 1.859 NANP, 121-134 Asari-silo
- 1.865 NANP, 127-75, Asari-silo
- 1.892 NANP, Acerizulo
- 1.892 NAA, Azarizilu

Azeri -zorro. *Zilo* (B-l-lez-mu, BN-s..L.ain) agujero. Var. de zulo. Hemen “zilo” esaten da, beraz argi dago honen esanahia, batez ere izena ematen dion zuloa ikus daitekeelako.

ASKAZARRETA

- 1.850 AJE, Ascasarreta

ASKETA

- 1.788 NANP, 42 Assqueta
- 1.790 NANP, 45-89 Regata que baja de Assquetaldea
- 1.802 NANP, 73-152 Assqueta
- 1.846 NANP, 107-169 Asqueta. Regata de..

1.850 NANP, 106-163 Asqueta

1.850 AJE, Azqueta, Auzqueta

1.862 AJE, 124-65 Asqueta.

1.892 AJE, Asqueta

Aska (Abrevadero), lat. (v)asca-tik dator, beste aldetik Gc- Surcos que abre el ganado. (B-i-m-mon) zanja, fosa. *Eta*- ugaritasunezko. atzizk.

ASTIGAR

1.743 NANP, 18-148 Astigarra. *En el paraje que llaman hay un mojón sobre el camino de coches.*

Astigar (AN -est-lar, Bc, BN-s, G, R; uzt, S. SA) arce.

ASUNDEGI

Sorogaingo larrea

ASUNDEGIKO BIZKARRA

Bizkarra- Ladera, loma de los montes.

AUZESAGOI

1.824 NANP, 87-56 Auzesarroia.

1.846 NANP, 101-162 Arozasarroia.

1.850 AJE, Aurasaroya

1.865 NANP, 127-33 Anzasarroia. Pieza de cinco robadas y media.

Auzo (AN-arak) terreno comunal. *Sarroi*- pieza de terreno. Gaur egun sagoia esaten da, r/g bokale alternantzia ohizkoa ematen baita.

AUZOCOALORRE

1.845 NANP, 107-170 Auzocoalorre. *Casa de Monyolos que afronta por abajo con el llamado*

Auzocoalorre. *Auzo* (AN-arak) terreno comunal. *Alor* (Anc, BN-s, g, l) campo destinado a la siembra.

AZTAKARRI

Sorogaingo leku harritsua, Urepelgo bidean.

AZURTE*

1.850 AJE Azarte

1.853 NANP, 116- 198 Azurte

1.863, 113-189. *Pieza en Azurte, hoy Leceaga*

Azur (Bc) hueso Azurtegi- osario (B, Añ) calvario. Lezeaga deritzan toki honetan, abere hilak botatzeko ohitura dago, hau da, han dauden lezeetan. Gaur Lezeaga mantentzen da.

BAGOANDIA´

1.850 NANP, 18-148. Bagoandia

“Pieza con un árbol grande que llaman en lengua vulgar Bagohandia” Bago- haya, lat. fagus. “Haya grande”

BAGOBAKOTX*

1.830, 93-92. Bagobakotx

Por arriba limita con común y por abajo con Adame y Monyolos. Bakoitz (S) único.

BAGOMUTXU

Bago- haya. Mutxu- Hemengo hizkeran: pequeño, raquítico

BARBERASARENA* (etxea)

1.628 NANP, 2-92. Barberasarena

1640 FA, 5-143 Barberasarena

BARSETAS

Barza (R) haya pequeña

BARATXURINGO

1.850 AJE, Barachugoalorra.

1.864 NANP. 107-168. Barachungo alorra. *“Está por debajo de la riega de los prados”*

1.892 NAA, Baratxuringo

Baratxuri-belar. Azkue : “Grana hierba delgada que crece en porcionci-

tas como el rosario y se extiende en todo el campo”. Belar mota horri Baratxuringo esaten diote, alor horietan horietako asko dago.

BEHITIKO SAGOIA, PRADO DE ABAJO

1.892 NAA, Beitico sagoia.

Gaur egun toponimo honen izendapena gaztelaniaz egiten da.

BELASKOAIN

Sorogainen gainean dagoen bizkar larrea.

BELTZAINLABABIXKAR

Labaki- Campo arado y dispuesto para la siembra, artiga, noval. Lehena-go leku honetan kinoa baziren eta lurra lantzen zen, orain ordea ezpeldia da dena.

Kokapena-Ligeztaren gainean.

BENTARRA (etxea)

1.824 NANP., 87-73 Bentarra

1.839 FA, 3-1 Urrutiarena

1.853 NANP, 3-3 Bentarra

1.851 NANP, 107-149 Bentarra

1.851 NANP, 107-172 Urrutiarena

1.860 NANP, 105-66 Bentarra

1.861 NANP, 101-163 Urrutiarena

Nahiz eta izen ezberdinak izan, elkarrekin jarri ditut, etxe berari egiten diotelako erreferentzia. Urrutiarena, etxekeen abizena. Bentarra- Aintzineko jabeak benta batekoak zirelako.

BERROKISORO

1.720 NANP, 12-24, Berocosoroa. *Entre dos alturas se baja al barranco de..*

1.788 NANP, 42 Beroncossoro.

1.806 NANP, 73-152 Berecosoroa.

1.848 NANP, 107-181 Beroquisoro.

1.850 NANP, 101-103 Beroquisoro.

1.850 AJE, Beroquisoro

1.862 AJE, 121-65 Berecosoroa

1.865 AJE, 127-34 Beroquisoro.

1.877 AJE, 3-11 Beroquisoro

1.892 NAA, 127-40 Beroquisoro

Beroki- (BN-s) abrigo, refugio tras una pared, bajo un árbol. *Soro- Prado*, heredad. Zuhaitzen artean dagoen lurtsaila, toki bero batean.

BERRAGU.

1.892 NAA, Berrago

Sasiz betetako zuhaixka basoa oso itsia eta ezagutu gabe erraz gal daitekeena da.

BERRREGUBIXKIN eta BERREGUBIZKER

Berreguren barruan dagoen mendixka dugu hau.

BERREGUZELAETA

Berreguren barnean dagoen mendixka.

BIRITXIKAR (auzoa)

1.843 NANP, 104-20 Virichicar

1.850 AJE, Berichicar Birichicar

1.861 AJE, 123-231 Virichicar

1.880 AJE, 154-5 Virichicar

1.892 AJE, 105-204 Virichicar, término de.

1.892 NANP, Virichicar

Txikar (bc-G-bid-ori-t) pequeño, diminuto. Gaur egun "Biritxikar" esaten zaio herriko auzotxo bati, honera heltzeko bide txiki eta estua gurutzatu behar zen. Honek ematen die izena hurbilean dauden soroei, gaur egun, auzoa izendatzeko erabiltzen da.

EL BIZKER

1.850 AJE, Mendivizcar

1.892 NAA, Meniviscar

"Ladera del monte".

BONBAZILOTA

Zuhaixka basoa.

BORDABELTZA

Sorogainen dagoen borda

BORDABIZKER

Bordak dauden bizkarra dugu hau, Mezkitzen bertan.

EL BORDAL

1.848 NANP, 107-107 Borda, pieza en

1.850 AJE, Bordaldea

1.858 NANP, 118- 45 Bordal de Adame

1.858 NANP, 118-287 Bordaldea, terreno sito en.

1.892 NAA, Bordaldea

Gaur egun "El bordal" izena dute borda baten ondoan dauden alor guzti hauek Aldea paraje. *Bordaldea* Paraje de la borda.

BORDATXAR

1.846 NANP, 107-172 Bordazar

1.850 AJE, Bordacharzocoa, Bordachurzocoa, Bordasar, Bordazar

1.859 NANP. 121- 134 Bordacharzocoa

1.859 NANP, 4-1 Bordazar.

1.862 FA, 3-8 Bordazar

1.865 NANP, 127- 75 Bordacharzocoa

1.884 NANP, 5-8 Bordacharzocoa

1.892 NANP, Bordachar

"*Borda vieja*". *Zoko-rincón*. Gaur egun "Bordatxar". Lehenago borda bat zegoen txoko honetan.

BURUZURI (etxe:)

1.818 FA, 2-3 Buruzuri

Ile kolore argikoak omen ziren etxe honetakoak, antroponimoak argi dioenez.

CALAMO ERRIA*

1778 NANP, 46-63. Calamo erria.

Kalamo (AN, G) *Kalamu* (AN-b) cáñamo.

CAMINANTE

- 1.846 NANP, 107-172 Caminanteondua
 1.850 AJE, Caminante, Caminante ondua, Caminantecoalorra, Caminantee-
 na, Caminarte
 1.657 NANP, 118-107 Caminante-alorra
 1.865 NANP, 127-27 Caminanteco-alorra
 1.865 NANP, 127-32 Caminanteondua
 1.865 NANP, 127-36 Caminantecoa
 1.892 NANP, 127-36 Caminante.

Kamio. Mitx APV. "En el uso que es familiar, kamio, kamino, no es sinónimo de *bide*, que es el término general no especificado : indica un camino de cierta importancia, una carretera por ejemplo y parece haber sustituido en Guipúzcoa al anterior "galtzada, calzada". Hain zuzen ere, Caminante izena duen bide horretatik galtzada bat pasatzen da, beraz teoria hau ziurtatzera datorkigu.

CAMINO DE ESNOZ'

- 1.892 NAA, Camino de Esnoz

CAMINO DE ESPINAL'

- 1.859, AF, 4-1 Camino de Espinal
 1.859 NANP, 121-134 Camino de Espinal.

Lurtsail hauek herri horietako bideetan aurkitzen dira, dokumentuetan nahiko berandu agertzen dira eta beti gaztelaniaz idatzirik, lehenagoko testigutzarik ez dago.

CAMPO DE RONCESVALLES'

- 1.815 NANP, 79-233 Campo de Roncesvalles.

Gaur egun desagertu da, lur horien jabeak aldatu direlako. Lehenago Orreagakoak ziren eta horra izenaren zergatia.

CASA DEL CURA (etxea)

- 1.700 NANP, 8-164 Abadia
 1.806 NANP, 73-9 Abadia
 1.802 NANP, 74-96 Abadia
 1.860 NANP, 111-103 Abadia

CASTAINPETA *

1.892 NAA, Castainpeta .

Gaztaina-castaña. *Pe*-debajo de. *Eta*-tokizko atzizkia.

CATALINARENA*(etxea)

1.647 IEA, 36-760 Catalinarena

1.690 NANP, 9-164 Cachalinena

1.708 NANP, 73-164 Cachalinena

CORRALEA *

1.850 AJE, Corralea

CHOQUINSOROA *

1.778 NANP, 46-177. Choquimsorora “*comprado por Miguel, alias ‘Choque’*”.

Antroponimoa dugu hau, jabearen izena “Choque” delako, dokumentuak argi jartzen duenez.

DEL TECEDOR* (etxea)

1.624 IEA, 36-76 Del Tecedor.

DONDORE

1.701 NANP, 15-3 Dondoreco lepoa

1.743 NANP, 18-4 Dondorecocelaya.

1.743 NANP, 18-148 Dondoleco Elusca

1.743 NANP, 18-166 Dondoreco Elusea

1.743 NANP, 18-148 Dondore

1.806 NANP, 73-152 Dondore

1.807 NANP, 30-98 Dondoro

1.828 NANP, 91-194 Dondore

1.846 NANP, 107-164 Dondore

1.848 NANP, 107-199 Dondore

1.850 NANP, 107-106 Dondore

1.850 AJE, Dondore Dondoro

1.855 NANP, 116-198 Dondore

1.865 NANP, 127-24 Dondoro

1.867 NANP, 13-131 Dondoro

1.892 NANP, 130-98 Dondoro

Eluts-lugar sombrío. *Lepoa*-collado, loma de montes.

DORREKOA

1.892 NAA, Dorrecoa.

Ureta baserriak eleizaren dorrearen ondoan dagoen soroak izen hau darama. *Dorre-Torre*.

MARIA ENGRACIARENA* (etxea)

1.866 NANP, 133-97 Maria Engraciarena

ERREBELU GIBEL

Errebelu gibelean dagoen iraztordia

ETXAETA

1.788 NANP, 42 Etxareta

1.828 NANP, 91-124 Echaeta

1.850 AJE, Echaeta, Echaetea, Echagueta, Echaraeta

1.853 AJE, 116- 198 Echaeta

1.856 NANP, 107-194 Echaeta

1.859 NANP, 91-194 Echaeta

1.859 FA, 3-7 Echeaeta

1.859 FA, 4-4 Echeaeta

1.859 FA, 121-13 Echaeta

1.862 FA, 123-73 Echaeta

1.868 FA, 133-189 Echaraeta, "*huerta junto a la era de Marterena y término de Echaraeta*".

1.870 FA, 125-58 Echareta

1.892 NAA, Echaeta

Etxe- casa. *Eta* tokizko atzizk. Dirudienez, herriaren ondoan zegoen baratzen ondoan, orain desagertua etxeak egin direlako.

ETXEBERRI

1.700 NANP, 9-71 Echeverricoa

1.772 NANP, 43-77 Echeverricoa

1.807 NANP, 73-9 Echeverri

- 1.809 NANP, 74-131 Echeverri
 1.824 NANP, 112-9 Echeverricoa
 1.824 NANP, 123-7 Echeverricoa
 Adinekoek batzuetan erabiltzen dute izendapen hau.

ETXEGARAIETA

- 1.720 NANP, 8-71 Echegaraieta
 1.776 NANP, 46- 63 Echegaray
 1.807 FA, 2 Echegarayeta
 1.807 NANP, 74- 96 Echegaraita
 1.840 NANP, 107-169 Echegarayeta
 1.846 NANP, 107- 171 Echegaieta
 “Sitio de casas en la parte de arriba”

ETXETXIKIA (etxea)

- 1.789 NANP, 56 Echechiquia
 1.806 NANP, 71-102 Echechiquia
 1.816 NANP, 107-172 Echechiquia
 1.824 NANP, 123-8 Echechiquia
 1.882 NANP, . 150-9 Echechiquia

ETXONDO

- 1.806 NANP, 42 Echeondoa
 1.840 NANP, 101-274 Echeondocoalorra
 1.846 NANP107-152 Echondo
 1.850 AJE, Echendoa, Echeondoa, Echeondoa de Condearena, Echeondocoalorra, Echondoa.
 1.856 NANP, 127-37 Echeondoa, huerta en.
 1.857 NANP, 118-107 Echeondocoalorra
 1.862 NANP, 124-107 Echondoa.
 1.865 NANP, 127-23 Echondocoalorra.
 1.865 NANP, 127- 25 Echondocoalorra. “*Término en Echondo titulado Echeondocoalorra*”
 1.892 NAN, Echondoa
 “Junto a casa”. Horrela izendatzen dira etxe ondoan dauden soroak, batzuetan baratzak dira eta bestetan belar soroak. Gaur egun “Los etxondos”.

ERA DE ZURIA

1.846 NANP, 107-170. Elizabizcar. *Era de trillar de elizabizcar con pieza de dos robadas afronta con camino hacia Subindoa.*

1.850 AJE Elizavizcar

1.853 NANP, 114-142 Elizondocovizcarra.

1.854 NANP, 115-84 Elizondocobiscarra *“Se encuentra en la ezpuenda del palacio de Ureta”*

Toponimo hau, bi leku ezberdinei dagokie, bata Uretakoa, eta bestea Mezkiritz bertakoa, elizaren ondoan, gaur “La era de Zuria” esaten zaio Mezkirizkoari “Zuria” etxearen izena baita.

ELIZARAN

1.848 NANP, 107-168 Elizaran

“Pieza de cinco cuartaladas, afronta con casa Adamerena, riega y camino de Elizaran”.

Lur oneko soroak, errekatik hurbil daudenak. “Vega”. Elizaren ondoan kasu honetan ere.

ELIZGIBEL

1.578 IEA, 65-1 Elizondoco Ataca, *hasta la endrecera de Miguel de Mezquiriz llamada...*

1.892 NAA, Elizondoa

1.853 NANP, 114-96 Junto a la Iglesia

Ureta baserrian kokatua.

Gaur egun badirudi 1.588-ko soro honi Elizgibel esaten diotela, Elizondo izena duen sororik ez bait dago aldiz Elizgibel deritzana bada. *Ataka* (B-mañ) portillo. (AN-lez, B-o, G-and) cancella, puerta rústica del redil y de los campos.

ELIZEPIA, LIZEPIA

1.788 NANP, 46-63 Elizapea

1.820 FA, 8 Erizpeberreca

1.826 FA, 2-9 Elizapea

1.826 NANP, 14-7 Elizapea

1.827 NANP, 108 Elizapecosaroya

1.846 NANP, 107-169 Elizapecosaroya

1.859 121-134, Elizapea

1.859 FA, 4-1 Elizapea

1.865 FA, 127-75 Elizapea

Eliza-iglesia lat. ecclesia. *Pe-Debajo de. Saroia-campo*, heredad. Beste

aldetik *Erispeberreca* “regata de debajo de la iglesia”, gaur egun erreka-izenik ez da kontserbatu.

ELIZAZARKUERTE

- 1.778 NANP, 46-73 Elizazar
- 1.846 NANP, 107-164 Elizazarcosaroya
- 1.850 AJE, Elizarco-saroya
- 1.852 AJE, 113-125 Elizarcoertea
- 1.853 AJE, 114-79 Elizazarco-ertea
- 1.857 AJE, 118-248 Elizasar, camino de
- 1.864 NANP, 168-107 Elizazar
- 1.868 NANP, 124-73 Elizarcosaroya
- 1.870 NANP, 135-56 Elizarcosaroya

Eliza < *ecclesiam* lat. Hain zuzen ere, orain desagertu den eliza bat zegoen soro honetan, urte horietan ere zaharra zegoela ematen du. *Saroi*-(AN-b) majada. Var. de sarobe. 2. (L-ain) (R-bid-uzt) punto en que se reunen los pastores. 3. (AN, Araq, B, Bn-al, G) granja con cuadra abajo y depósito de forraje arriba.

Korta (Bc, Sal, Bc cuadra, G. parte trasera de una casa). latinetik cohortem datorren hitz erromanikoa, corte, court). Gaurko izendapenean, konposatu honekin egina egon daiteke, beste aldaki batzuk, ordea “erte” (An-*elk*) entre, agertzen dute. Agian soro eta leku ezberdinei dagokie.

ELORRIALDEKOALORRA *

- 1.776 NANP, 45-89 Elorrialdecoalorra

Elorri (AN, B, G.) espino. *Alde*-lado. *Alor* (ANc, BN-S, G, L) campo destinado a la siembra. Hitz konposatu honen etimologia aski garbi agertzen da, gaur egun beste konposatu bezala galduta, 1.892ko dermioen zerrendan ez da agertzen ere.

ERDAIDE *

- 1.807 NANP, 74-96 Erdaide
- 1.820 NANP, 89-64 Erdaide
- 1.828 NANP, 92-72 Erdaide
- 1.8476 NANP, 107-164 Erdaide
- 1.850 AJE, Erdaide
- 1.885 AJE, 110-198 Erdaide
- 1.856 AJE, 118-107 Erdaide
- 1.865 AJE, 127-127 Erdaide. Término de Erdaide. Oyanondoa o Ipacelaya.
- 1.865 AJE, 127-23 Erdaide
- 1.865 AJE, 127-24 Erdaide

1.867 AJE, 133-189 Erdaide

Izen hau zeharo desagertua dago eta beste biak: Ohianondo eta Ipezelai mantentzen dira.

ERDIKOBIXKAR

Uretan dagoen mendixka dugu hau. "La loma del medio".

ERDICONEOA *

1,824 NANP, 74-131 Erdiconeo

ERGOZKOA *

1.843 NANP, 104-136 Ergozkoa *

* Ez da argi ikusten idazkera.

ERREKAGAIZA *

1.820 NANP, 84-32 Errecagaiza

"Desde el mojón de Lapicea hasta la parte de Errecagaiza han vendido los bosques de bogecal para hacer cucharas o peines".

Gaitz- (AN-b-irun-lez, G, L, R) imponente, enorme. (AN-b, BN, R, S) Vigoroso. *Erreka-* arroyo.

ERREBELU, REBELU

1.833 NANP, 96-44 Errabelu, helechal en el término

1.840 NANP, 101-62 Errebelu, helechal.

1.850 AJE, Errebelu

1.865 AJE, 127-23 Errebelu, helechal.

Erraila (B-m), montón largo de helecho. Nahiz eta Bizkaian erabili esanahi horrekin, hemengo zuhaitz eta iraztorrez beteriko eremua da.

ERREKINXARRETA

Errekin- Monte que ha sido quemado. Berregu eta Txakuniturri parean dagoen zatia.

ERROTAONDOA *

1.846 NANP, 107-171 Errotaondo

- 1.850 AJE, Errotondoa
 1.865 AJE, 127-138. Errotaondoa
 1.877 AJE, 145-99 Errotaondoa.
 1.879 AJE, 147-99 Errotondoa.

“*De seis robadas, muga por N y Oeste con terreno comunal de Ureta.*”
Errota- molino. Lat. rotam. “Al lado del molino” Uretako errotaren ondoan zeuden lurtsailek zeramaten izen hau.

ERROTABURUA

- 1.807 NANP, 74-132. Errotaburua.
 “Encima del molino”

ERROTAGIBEL.

- 1.892 NAA, Errotaguibel.
 “Detrás del molino”

ESKORTENIA

- 1.820 NANP, 76-96 Escortegain
 1.820 NANP, 84-62 Escorteondo
 1.821 NANP, 74-132 Escorteadenecoa
 1.824 NANP, 84-115 Escorteadena
 1.828 NANP, 91-194 Escortegaña.
 1.840 NANP, 101-123 Escortealdea. *Pieza en Arrartea de Escortealdea.*
 1.846 NANP, 101-162 Escorteondua
 1.848 NANP, 107-167 Escortegaña
 1.848 NANP, 107-196 Escorteadenecoa; Paraje
 1.850 AJE, Escorteadinecoa
 1.853 AJE, 116-198 Escortegaña
 1.865 AJE, 127-23 Escorteondua
 1.865 AJE, 127-24 Escorteadenecoa
 1.865 AJE, 127-24 Escorteadenecoa
 1.892 AJE, 127-35 Escortarena

Eskorta (AN- lez, B-I-m-on-ts, G-goi) Corral o cerrado hecho en el campo para conservar castañas.2. (G-us), rastel en los establos. Modu guztietako konposatuekin agertzen da : alde, ondo, gain. Gaurko izendapena Eskortenia da.

ETXABURU, TXABURU

- 1.835 NANP, 143-4 Pieza de LLallarena que tiene en Chorrondo o *Martenechochaburucoalorra.*

1.840 NANP, 101-162 Chorrondo o *Marteneco-echaburucoalorra*. Pieza de seis robadas en.

Etxaburu- Parte alta de las casas. *Martenea*, *Marterena*-Etxearen izena. Txorrondo auzotik hurbil daude soro hauek.

EZPELERRENKA

1.729 NANP, 12-24 Ezpelerreca

“El barranco de Berecosoroa que está a un paso de al fuente de Ezpelerreca”

1.850, AJE, Ezpeleco-erreca.

1.877 NANP, 127-138 Ezpelecoerreca

1.870 FA, 3-11 Ezpelecoerreca

1.877 NANP, 145-99 Ezpelecoerreca

1.879 NANP, 145-95 Ezpelecoerreca

1.892 NAN, Ezpelerreca

Ezpel-boj. *Erreka*- arroyo. Ezpelen ondoko erreka bat dugu hau, dokumentu batean argi dioenez. Dena den, *“Ezpelerrenka”*, -n epentetika batez entzun daiteke, zentzua ere badu, ezpel horiek errenka bat, nolabaiteko hesia, osatzen dutelako.

EZPELDI

Ezpeldi-Bojedal. Bentarrako bordatik gora dagoen ezpeldia, Mezkiritzen.

EZPELONDOKO URTXOLA

Txola-pocilga. Orain hemen ez dago inolako txolarik, baina lehenago txerriak eramaten ziren hara bazkatzera, posible da, beraz, txolaren bat izatea. *Egur-txola*- Carguilla de leña. Ezpelarekin lan asko egiten zen hemen.

EZPELONDO

Boj. Sorogainen dagoen larrea. Estatuko mendiarekin muga egiten duena.

EZPONDAGAIN

1.778 NANP, 42. Hezpondapea

1.832 NANP, 121-134 Ezpondapecoalorra

1.850, AJE Ezpondapea, Ezpondapeco-alorra.

1.877 FA, 3-11 Ezpondapea

1.859 FA, 3-1 Ezpondapecoalorra

1.882 FA, 5-4 Ezpondapecoalorra

1.865 NANP, 127-75 Ezpondapecoalorra

1.882 NANP, 150-52 Ezpondapecoalorra

1.892 NAA, Ezpondacea

Ezponda 1. talud, 2. orilla. *Pe* -Debajo de. Gaur egun Ezpondapea galdu da, baina *Ezpondagain* izeneko beste lurtsail bat badago, dokumentuetan agertzen ez dena.

GALBARRETA *

1.709 NANP, 25-117 Galbarreta. *Pieza de dos robadas*.

GARCHOTENA

1.642 IEA, 30-766 Garchotena

1.700 IEA, 68-9 Garchotena

1.713 NANP, 10-80 Garchotena

1.789 NANP, 56-85 Garchotena

1.807 NANP, 74- 131 Garzotena

1.848 NANP, 107-14 Garchot

1.852 NANP, 113-125 Garchotena

Gaur egun adinekoek ezagutzen dute izena, baina ez da izen horrekin erabiltzen.

GATZAPETA

1.867 NANP, 131-13. Galtzapeta.

Galtzada- calzada, pavimento de piedra. *Pe*- debajo de. *Eta*- Tokizko at-zizkia. Lurtsail hau, Iruñea eta Frantziaren arteko errepedearen azpian dago.

GARATIBEL

1.778 NANP, 42 Caratibel

1.778 NANP, 45-63 Garategibel

1.790 NANP 57-52 Garategibel

1.807 NANP 73-152 Garatibel

1.826 NANP, 89-180 Garatil

1.850 AJE. Garatguibel, Garatibel, Garatil

1.853 NANP, 121-134 Garatibel

1.859 NANP 4-1 Garatgibel

1.859 NANP 127-23 Garatibel

1.865 NANP 127-75 Garatibel

1.866 NANP, 129-53 Garatibel

1.866 NANP, 133-9 Garatibel

1.866 NANP, 133-138 Garatil

1.887 FA, 2 Garatgibel

1.887 FA, 107-167 Garatil

1.892 NAA, Garatibel

Garate- portillo. *Gibel-* detrás de. Dokumentu zaharretan “garategibel” agertzen zaigu.

GAZARRITAS

1.848 NANP, 107-169 Gazarrieta

1.848 NANP, 107-149 Gazarrieta

1.848 NANP, 107-199 Gazarrieta

1.850 AJE Gazarrieta, Galza-arrizarreta, Galzapeta, Gazarrieta, Gazarvarrieta

1.868 AJE, 123-73 Gazarrieta

1.865 AJE, 127-24 Gazarrieta o Asasilo

1.870 AJE, 135-25 Gazarrieta o Usainvizcar

1.870 NANP, 145-99 Gazarrieta

1.892 NANP, 135-58 Gazarrieta

Gatz- sal. “Sitio de piedras saladas” . Orain ere leku harritsua da, ondoan agertzen den beste izena, “Asasilo” adb. hurbilean dagoen beste dermio bati egiten dio erreferentzia. Oraingo izendapenean, -s erderazko pluralgilea erantsi zaio.

GAZARRITAS

1.807 FA, 2 Gazarizarrieta

1.843 NANP, 107-171 Gazarrizarreta

1.859 FA, 4-1. Galza- Arrizarreta

1.859 NANP, 118-167 Gazarrizarreta

1.843 NANP, 107-171 Gazarrizarreta

1.860 NANP, 127-85 Gazarrizarreta

1.865 NANP, 127-75 Galza- arri-zarreta

1.877 NANP, 135-58 Gazarrizarreta

1.859 NANP, 121-134 Gazarrizarreta

1.877 NANP, 145-99 Gazarrizarreta o Usainbizcarra

1.870 NANP, 143-9 Gazarrizar

Gazarrita eta *Gazarizarreta* gauza bera ematen duten arren, bereiz jarri ditut, urte berdintsuetan bi izendapen ezberdinak agertzen zirelako. gaur egun “Gazarritas” deitzen zaie soro guzti hauei. *Gatz-* sal, *Harri-* piedra, *zar-* har-vieja, *eta-* tokizko atzizk.

IDOI

1.820 NANP, 84-32. Hidoi-Bidosi. *Término de, comenzando desde el río de Espinal.*

Idoi (AN-ark) poza, charco. Erreka ondoan dagoen lurtsaila.

IKOASKETA

Iturri ugariko lekua.

INTXAURRONDOKO ERREKA

1.833 NANP, 142-12 Inzaurrondoco erreca

Gaur egun desagertua. "Regata de al lado del nogal"

IPETE

1.700 NANP, 8-71 Ipete eluts

1.704 NANP, Ipete elus. "*Una borda en el paraje que llaman..*"

1.807 FA, 2 Ipetelus

1.807 NANP, 74-131 Ipete Elus

1.850 AJE, Ipete.

Elus-Lugar sombrío. Erro aranean ia herri guztietan badago "Ipete" ize-neko eremurik. Mezkirizko hau leku itzaltsua eta garaia da. Lehenago leborantzako erabiltzen ziren abereak Ipetera eramaten ziren gaua pasatzera.

IPEZELAI

1.717 NANP, 11-96 Ipetezelaya

1.539 IEA, 12 Ipetezelaia

1.776 NANP, 45 Ipetezelay

1.788 NANP, 42-9 Ipetezelay

1.807 NANP, 3-11 Ipetezelay

1.807 FA, 2-9 Ipetezelay

1.877 NANP, 73-152 Ipetecelay

1.807 NANP, 74-142 Ipetecelaya

1.828 NANP, 91-1.826 Ipetecelay

1.843 NANP, 107-843 Ipacelayeta

1.843 NANP, 107-143 Ipetecelay

1.846 NANP, 107-170 Ipacelay

1.846 NANP, 107-169 Ipetecelay

1.850 AJE, Ipecelay, Ipacelaya, Ipetecelay, Ipetecelaya

1.859 NANP, 121-83 Ipetxcelay

1.859 NANP, 121-134 Ipecelay

1.877 NANP, 145-99 Ipacelay

1.892 NANP Ipetecelay

IEA-n agertzen da: “*Del camino de Ureta al lugar de Espinal, en el camino real, en la cima del camino real que se llama Ipetezelaia*” Toki garaia eta zelaia, Adameneko bordaren ondoan.

IRAZABALTA

1.824 NANP, 87-56 Idizabaleta

1.856 NANP, 101-163 Irizabaleta

1.865 NANP, 127-28. Irizabaleta

1.892 NANP, Irazabalta.

Ira- helecho, *Zabal-* ancho, abierto. *Eta-* ugaritasunezko atzizkia. Sinko-paginez “Irazabalta” esaten da gaur.

IRAZARRETA

1.835 NANP, 143-15 Irazarreta

1.840 NANP, 101-162 Irazarreta

1.850 AJE, Irazarreta

1.865 NANP, 127-23 Irazarreta

“Lugar de helecho viejo”.

IRAZTORRI

1.833 NANP, 96-44 Iraztordiburua, helechal en el término de..

1.859 FA, 4-1 Iraztorri

1.850 NANP, 3-105 Iraztordi, un helechal.

1.850 AJE, Iraztordia, Iraztorri

1.861 NANP, 123-231 Iraztordi

1.865 NANP, 127-75 Iraztorri

1.865 NANP, 127-53 Iraztordia

Azkue; *Iraztor* (AN-ark, BN, Sal, L, S) helechal. *Iraztorri* eta *Iraztorra* (sc) (BN, ald) Sitio donde se corta el helecho.

IRIKOHIAN

Ira- Helecho común “Bosque de helecho”.

IRUESQUIÑETAKO ALORRA*

- 1.846 NANP, 107-171 Iruesquiñetaco alorra
“Campo de las tres esquinas”.

ITOLEGI

Sorogainen dagoen amildegia

IZOZTA

Izotz (AN, BN, G, LR, S) Escarcha, muchos lo entienden también por helada Azk. Iraztordi honetan izozte haundiak izaten dira.

ITURRIZAR

- 1.716 NANP, 11-53 Iturrizarhondoa
1.788 NANP, 42 Iturrizarondo
1.805 NANP, 127-25 Iturrizarrondo
1.807 NANP, 74-9 Iturrizarondocoa
1.846 NANP, 107-170 Iturrizarondoa
1.846 NANP, 107-168 Iturrizarondo
1.850 AJE, Iturri-zarrondoa, Iturrizar.
1.853 AJE, 114-198 Iturrizar
1.857 AJE, 118-167 Iturrizarondo
1.866 AJE, 133-189 Iturrizar
1.867 AJE, 131-75 Iturrizar
1.868 AJE, 133-13 Iturrizarrondoa
1.892 NAA, Iturrar
1.892 NAA, Iturriondoa
1.716 NANP, “*Por un lado afronta con la rieca, es pieza de sembradura de trigo*”.
“Al lado de la fuente vieja.”

IZELBEROKI

- 1.824 NANP, 87-73 Izalberoqui
1.840 NANP, 101-163 Izalberoqui
1.843 NANP, 107-152 Izarberoqui
1.850 AJE, Izalberoqui, izalberroqui, Izarberoqui.
1.863 AJE, 127-23. Izalberoqui
1.865 AJE, 127-32. Izarberoqui
1.892 NAA, Izalberoqui
“Sitio abrigado y sombrío”. Leku bero eta zuhaitzez inguraturikoa.

IZOZTA

1.850 AJE. Iozta

JUANAGORRIARENA* (etxea)

1.700 NANP, 7-71 Juanagorriarena

1.708 NANP, 8-164 Jaunagorria

JUANCRISTOBALENA* (etxea)

1.865 NANP, 127-35 JuanCristobalena

“Con el n.º 7 afronta por el frontis y la derecha con calle y por detrás con casa de Gartxot”

JOAQUINENA* (etxea)

1.856 NANP, 117-57 Joaquinena

1.860 NANP, 122-49 Joaquinena

1.865 NANP, 127-63 Joaquinena

KIÑOTA

1.776 NANP, 45 Quinioeta

1.788 NANP, 42 Quinuota

1.807 FA, 2 Quiñoeta

1.833 FA, 2 Quiñota

1.859 FA, 4-1 Quiñoata

1.806 NANP, 73-152 Quiñota

1.807 NANP, 74-96 Quiñoeta

1.807 NANP, 74-132 Quiñoeta

1.835 NANP, 97-3 Quiñiota

1.846 NANP, 107-152 Quiñiota

1.846 NANP, 169-68 Quiñota

1.847 NANP, 107-169 Quiniota

1.959 NANP, 121-134 Quiñoata

1.865 NANP, 127-24 Quiniota

1.866 NANP, 133-94 Quinoeta

1.892 NAA, Quiñota

1.892 NAA, Quiñoneta

Kiñon (R) Parte de terreno que cede el pueblo en el reparto vecinal. *Eta*ugaritasunezko atzizk. Soro berdinak eta neurri antzekoak, h.d. “parcela, suerte, quiñón”.

KISULABEKOHIAN, KISULABEKOHIANBURU

- 1.846 NANP, 107-168 Quisulabeco-oyanpea
 1.857 NANP, 118-248 Quisulabeco-oyanpea. *Borda en paraje de.*
 1.892 NAA, Quisulabe
 “Monte de arriba donde se hace cal”.

KONDIA (etxea)

- 1.598 IEA, AD/105 -7 Condearena
 1.690 NANP, 7-12 Condearena
 1.806 NANP, 73-152 Conde, casa
 1.806 NANP, 73 Condeanecoa
 1.806 NANP, 73-1 Condeanea
 1.806 NANP, 73-9 Conde
 1.830 NANP, 93 Condearena
 1.861 NANP, 123-186 Condearena
 1.863 NANP, 127-32 Condearena
 1.863 NANP, 127-9 Condiarena
 1.892 NANP, 133-2 Condearena
 1.882 NANP, 150-9 Condiarena
 Etxearen izena. “La casa del Conde”.

LADRANZUBI

- 1.717 NANP, 8-71.Landenzubia
 1.700 NANP, 9-147 Landerzubia
 1.754 NANP, 10-28. Landerzubi
 1.788 NANP, 42 Landanchuvi
 1.807 FA, 2 Landarzubi
 1.833 NANP, 142-11 Landerzubi
 1.840 NANP, 107-171 Ladranzubi
 1.840 NANP, 101-162 Landerzubi
 1.846 NANP, 167-172 Landerzubi
 1.850 AJE, Landanzubi, Landarzubia, Ladranzubi, Lardainzubicocelaia, lardanzubi, ladronzubi
 1.859 FA, 4-1 Landarzubico-celaya
 1.865 FA, 127-25 Landerzubi
 1.865 FA, 127-32 Landarzubi
 1.805 FA, 187-34 Landarzubi
 1.865 FA, 127-35 Landarzubicocelaya
 1.865 FA, 127-75 Ladranzubi
 1.866 FA, 133-97 Ladranzubi

1.892 FA, Landanzubi

Mezkiritzetik Iruñerako bidean, zubitik hurbil dauden soro zelaiak.

LADRONERREKA

Erreka -regata. Herrikoek diotenez, gerla ondoren lapurrak ateratzen ziran erreka honen ondoko bihurtunean lapurtzera.

LA LANDA

1.564 IEA, 65-1 Landa

1.719 NANP, 8-71 Landa

1.827 NANP, 90 Landa

1.739 NANP, 11.Landa

1.807 FA, 2-2 Landa de Sagoieta

1.843 FA, 104-122 Larranda

1.843 FA, 104-11 Larranda

1.850 AJE .Landa, landacelaya

1.859 NANP, 121-134.Landacelaya

1.865 NANP, 127-65 Landacelaya

1.877 FA, 3-11 Landa

1.877 FA, 145-99 Landa

1.879 FA, 147-91 Landa

1.890 FA, 5-11 Landacelaya

1.739 NANP, “*El cabildo de Roncesvalles dio a censo perpetuo un prado llamado ‘Landa’*”.

Landa- Campo, pieza de terreno. *Sagoieta* soroaren ondoan dagoen zelaia, lehengo landatzen zena.

LANDABARREN

1.892 NAA, Landabarren

Barren 1. (B. BN-ALD, G) Pie, extremo inferior.2. interior.

LAPITZ

1.800 NANP, 84-32 Lapicea. “*Desde el río de Espinal y mojón de Lapicea*”.

1.853 NANP, 115-65 Lapichecoiturri. “*Pieza de seis cuartaladas debajo del camino que se va a Lapitz*”.

Lapitz (AN, b, oy, BN, L, S) pizarra. Salaberry en su Vocabulario trae *Laphitz* y lo define como roca al nivel de la superficie de la tierra, del río. 2. marga. Dokumentuetan agertzen duenez, erreka ondoko soroa.

LARRANECOA

1.892 NAA, Larranecoa

Larrain- era de trillar. Gaur egun etxe atzean dagoen larrainari, Uretan kokatua.

LARRAÑETA

1.834 NANP, 97-29.Larrañeta. "*La tierra esta en el extremo del paraje nominado Larrañeta contiguo a casa Marterena, afronta con casa Cecilia*"

"Sitio de eras". Gaur egun larrainak mantentzen dira baina izena ez.

LARRAÑONDO

1.850 AJE Larrainondo

1.770 NANP, 42-56 Larrainondoa

1.778 NANP, 46-63 Larrainondoa

Larrain (AN, Bc; Gc L, Sc. era) *Ondoan-* al lado, próximo. Herriko larrain baten ondoan dagoen soroa dugu hau.

LARRAUTZI

Zenbaitek "Larrebuxi" esaten dute. Sorogainen ondoko iturria.

LARDIA

1.567 IEA, C/65-1 Lardia

1.578 IEA, C/65-1 Larrardia

"*Quiere fraguar un molino en término, endrecera de Larrardia*"

Lardi-Lahar/lar 1.zarza. 2. cambrón, abrojo. Uretan kokatua dagoen toponimo hau oso goiz galdu da, dokumentu hauetan besterik ez baita agertzen.

LARRARTE

1.850 AJE, Larrarte

1.865 NANP, 127-23 Larrartea "*En la endrecera de Larrarte de Escortaldea*"

1.865 NANP, 127-32 Larrarte: "*Pieza llamada Primiziaco que esta en el término de Larrarte*"

Larra- pastizal, tierra inculta.

"Terreno entre pastizal"

Gaur egun Eskortenia mantentzen da, baina ez Larrartea

LARREBEROQUI

- 1.807 FA, 2 Larreoquia
- 1.850 AJE, Larraveroqui
- 1.859 FA, 4-1 Larreberoqui, borda en término .
- 1.859 NANP, 121-134.Larreberoqui
- 1.865 NANP, 127-75 Larreberoqui
“Pastizal en sitio abrigado”.

LARREGAIN

- 1.578 IEA, A.D. C/65-1 Larregayna, *se sabe que hay mojones en este término*
- 1.790 NANP, 42 Larregain
- 1.850 AJE Larreburu, Larregain
- 1.853 NANP, 114-142 Larregaingobizcarra. “*Mojón entre términos de Esnoz, Mezkiriz y Ureta*”
- 1.853 NANP, 115-165 Larregaingobizcarra
- 1.866 NANP, 130-98 Larregain
- 1.867 NANP, 131-75 Larregain
“Pastizal en la cima”.

LASTUR

Izendapen hau darametanak beti horonimoak izaten dira. Toki honetatik herriko urak ekartzen dira.

LARREBURU

“Pastizal de arriba”.

LEGARRE

- 1.700 NANP, 8-71 Legarrea
- 1.709 NANP, 42-28 Legarrea
- 1.754 NANP, 22-28 Legarrea
- 1.778 NANP, 46-63 Legarrea
- 1.806 FA, 2-1 Lecara
- 1.806 NANP, 73-152 Legarreaga
- 1.807 NANP, 3-11 Legarrea
- 1.807 FA, 2 Legarre
- 1.824 NANP, 87-56 Legarre
- 1.828 NANP, 91-50 Legarresaroya

- 1.840 NANP, 101-163 Legarre
 1.846 NANP, 107-169 Legarre
 1.848 NANP, 107-173 Legarrecoa
 1.850 AJE, Legarre, Legarrea, Legarrecoa.
 1.856 NANP, 117-197 Legarrea
 1.859 NANP, 124-73 Legarre
 1.865 NANP, 127-32 Legarrecoa
 1.892 NAA, Legarre

Legar (B-a-o, BN-ald-am, G-and L) grava, guiija, piedrecilla menuda. *Legarri* piedrecilla. *Saroi* (AN-b) majada. *Aga* Ugaritasunezko atzizkia. Lurtsail harritsuua.

LEKUNTXE, LIKUNTXE

Bentarrako bordatik Sakarteburu bidean.

LEZEMOTZ (leizea)

“Sima corta” Ez dirudi orain motza denik, espeleologoak ezin izan bait ziren sakoneraino iritsi.

LEZESTALI

“Cueva escondida, tapada” Lusarreta aldean dagoen leizea.

LEZIARA

- 1.806 NANP, 152 Lezeaga
 1.806 NANP, 73-9 Legaceaga
 1.807 NANP, 2 Leziaga
 1.807 NANP, 74 Lezeaga
 1.815 NANP, 79-59 Lezearra
 1.846 NANP, 107-169 Lezeaga
 1.850 NANP, 111-103 Lezeaga
 1.850 JEA, Leceada, Leceaga, Leceara, Leceaza, Leceaza malda.
 1.859 JEA, 121-134 Leceara
 1.860 JEA, 122-180 Leceara
 1.865 JEA, 127-25 Leceara
 1.866 JEA, 129-53 Leceara
 1.877 FA, 3 Lezeada
 1.892 NAA, Leceara y Leceaga

Leize- (AN, BN, G, L, S) sima. “Sitio de simas”. Soro hauetan leize ugari dago.

LEZIARA

- 1.807 FA, 2 Lezearacozocoa
- 1.850 NANP, 111-106 Leceagazocoa
- 1.850 AJE, Leceagacozocoa
- 1.859 NANP, 4-1 Lecea araco-zocoa
- 1.862 NANP, 124-65 Leceagozocoa
- 1.862 NANP, 127-65 Leceacozocoa
- 1.865 NANP, 124-65 Leceagamalda
- 1.877 NANP, 6 Leceaco -zocoa

Dermio hau, Lezeagaren barnean dago, azkeneko hau zabalagoa izanik, horren barruan beste soroak, maldan edota txokoetan. Gaur Leziara bakarrik mantendu da.

LIGEZTA, LIGEZTAKOLARRE

- 1.846 NANP, 107-171 Ligacea
- 1.850 AJE, Ligacea
- 1.877 NANP, 145-99 Ligacea
- 1.879 NANP, 145-99 Ligacea
- 1.892 NANP, Ligacea.

Ohiana eta belardi zabala.

LLALLANIA (etxea)

- 1.700 NANP, 73-159 Lallearena
- 1.700 NANP, 9-71 Lllallarena
- 1.704 NANP, 10-47 Erallarena
- 1.709 NANP 26-117 Eraillarena
- 1.824 NANP, 101-9 Ellallarena
- 1.824 NANP, 114-2 Ellallarena
- 1.820 NANP, 107-172 LLarena

Izen hau ere adinekoek bakarrik ezagutzen dute.

MAISTROZARRENA (etxea)

- 1.846 NANP, 107-168 Maestroarena
- 1.861 NANP, 123 Maestroviejo
- “Casa del maestro viejo”

MALKOR

- 1.733 NANP, 29-21 Malcorra

- 1.735 NANP, 36-67 Malcor, *el paraje llamado MALCOR*
 1.807 FA, 2 Malcorrecoa. *Pieza sembrada de siete robos de cebada con camino de Espinal.*
Malkor (An, G, L) 1. precipicio. 2. (AN, b:G) Despeñadero. Gaur egun desagertua.

MARITURRI, MANITURRI

- 1.729 NANP, 12-24. *Mauri iturri o Mauro erreca*, de aquí corre el agua al río o fuente que llaman Usain.
Maburri (BN, ald), *maurri* (BN, -s) fresa. Hemen ere *mauri* esaten da. “Fuente ó regata de las fresas”. Lehenago hemendik ekartzen ziren urak herriara.

MARTERENA (etxea)

- 1.643 NANP, 36-700 Martinena
 1.690 NANP, 7-66 Martinena
 1.704 NANP, 9-26 Mattinena
 1.708 NANP, 107-14 Martinena
 1.861 NANP, 114-17 Martinena
 1.865 NANP, 17-25 Marterena
 1.870 NANP, 107-16 Marterena

MARTILONZO (etxea)

- 1.846 NANP, 123-31 Lorenzorena
 1.865 NANP, 127-36 Martin Lorenzorena

MEHAKONDO

Mehaka- Desfiladero. Kokapena: Sorogaingo eremuan..

MENDIGIBEL

“Monte de atrás”

MENDIKOAIN

- 1.836 NANP, 99-154 Mendicoain
 1.850 AJE, Mendicoain.
 1.866 NANP, 129-53 Mendicoain ó Subindo

1.835 NANP, 143-1.835 Mendicoain.

Azk. *Mendigain* "Cima del monte con superficie plana" Muino baten gainean kukatua dago.

MEZKIRIZPERRO

Kokapena: Mezkititz eta Aurizperri mugan.

MIGELARENEMCOA *

1.800 NANP, 73 Migelarenecoa

1.807 NANP, 74-8 Migailenecoa

MINDEGI

1.853 NANP, 114-142 Mindeguisocoa

1.854 NANP, 115-84. Mindeguisocoa. *Hay un mojón situado en Mindeguisocoa que divide los lugares de Mezkiriz y Ureta.*

Mindegi (An, BN, L) semillero.

MISUIGAINA *

1.569 IEA, 65-3 Misuygayna. *Son cuatro mojones que pasa a la Misuygayna, cerca de los mojones de Larragayna y Subindoa.*

Aspaldian galdutako toponimoa, berriro ez delako agertzen.

MIURDIN

Mea- mineral. *Urdin*-Azul, sucio, ensombrecido, mohoso. Hemendik hurbil meatze batzu, orain explotatu gabekoak baziren.

MONYOLOS (etxea)

1.700 NANP, 8-164 Mondolosena

1.704 NANP, 9-26 Monyelos

1.732 NANP, 14-52 Monyelos

1.806 NANP, 73-.1 Mollosena

1.824 NANP, 112-9 Monyolosena

1.824 NANP, 114-7 Monyolosena

1.854 NANP, 107-169. Mongelosena

1.854 NANP, 107-170 Mongelosena

1.861 NANP, 123-8 Monyolosena

1.870 NANP, 128-9 Monyolos

Esaten dutenez, etxe honetan monje batzu bizi ziren.

MOSPELE, MOZPELE

1.778 NANP, 42-9 Mospele

1.806 NANP,73-152 Mospele

1.846 NANP,107-168 Mospele

1.850 NANP,111-106 Mospelea

1.850 AJE, Mospele

1.862 NANP, 124-65 Mospelea

1.892 Mospelea

Hozpel, Mospel (AN-b-irun-G-don) sitio sombrío.

MUGARRILUZE

Mugarri- mojón

Aurizperriko harrizko mugarri zaharra gelditzen da.Kokapena: Ligezta eta Berreguzelaeta artean, goiko aldean.

MURRISKUE

1.853 NANP, 114-142 Murriscoa, *término de*

1853 NANP, 114-142* Murriscoa, *mojón situado entre Ureta Mezkiriz y Esnoz.*

1.854 NANP, 115-89 Murriscoa

Murritze (AN, BN, L) Raso desnudo, despojado, pelado.

Gaur egun dena pagadia da. Berokisoro aurean eta Irikohianen barruan kokatua dago.

ODIAKO ERREKA

Odia (AN, Oih.Voc) encañada, barranco. “Regata de Odia” esaten diote ere, Sorogainen dagoen erreka eta amildegi honi.

OLBIDE

1.850 AJE, Olbide, Olvide

1.853 NANP, 143-7 Olbide, *escritura de venta a perpetuo de un trozo en Olbide para atender a las contribuciones.*

1.886 NANP, 154-5 Olbide

1.892 NAA, Olbide

Olha (R-bid, S) cabaña. *Bide* camino. “Camino de chabolas”. Lehenago, artzai txabolak izaten ziren bide horretan.

ORMONDOA

1.843 NANP, 104-136 Ormondoa

1.850 AJE, Ormondo

1.867 NANP, 120-9. Ormondo. “Pieza en el término de Ormondo de tres robadas limita con piezas de Marterena y de Circuitim.

“Al lado de la pared”.

OTAKAZTI

Otaka (AN, Araq, R) argoma. Kokapena: Ureta ondoan.

OTARAZ

1.709 NANP, 117-9 Otaberaz

1.776 NANP, 45 Otabaraz

1.853 NANP, 116-198 Otraraz

1.859 NANP, 121-134 Ortaveraz.

1.807 NANP, 74-131 Otraraz

1.859 FA, 4-1 Otaberaz

1.864 FA, 2 Otalaz

1.864 FA, 4-4 Otaveraz

1.806 NANP, 73-152 Otabaz

1.807 NANP, 74-96 Otaberaz

1.807 NANP, 74-151 Otalaz

1.840 NANP, 94-131 Otazelaya

1.850 AJE, Ortadedaz, otaraz, Otarraz, Otaveraz., Utaraz.

1.865 NANP, 101-165 Otabaz

1.892 NANP, 124-138 Otaz

1.892 NAA, Otazalaz

1.892 NAN, Otaberaz

Ota- argoma, aliaga, aulaga. *Beratz* (B) hierbal.

OHIANXELAI

1.892 Oyanzelay

“Bosque plano”. Uretan dagoen zuhaixka basoa.

OHIANTXILO

- 1.866 NANP, 130-98 Oyanchilo
 1.867 NANP, 131-75 Oyanchilo
 1.892 NAA, Oyancilo
Zilo, silo agujero, hoyo, hondonada. Zulo batean dagoen zuhaixka basoa.

OHIANONDO

- 1.776 NANP, 45-9 Oianondoa
 1.778 NANP, 46-5 Oianondoa
 1.790 NANP, 42-9 Oyanondo
 1.824 NANP, 87-73 Oyanondo 1824 NANP, 87-56 Oyanondoa
 1.840 NANP, 97-26 Oyanondoa
 1.842 NANP, 101-163 Oyanondoa. *Borda sin cubierta con solo maderamen.*
 1.848 NANP, 101-163 Oyanondoa
 1.850 AJE, Oyan-ondoa, Oyanondo, Oyanondoa Oyanondoco.
 1.866 NANP, 107-199 Oyanondoa
 1.868 NANP, 133-173 Oyanondoa
 1.892 NANP, Oyanondoa
 1.865 NANP, 121-26 Oyanondo, *Borda de Zuria para acubilar ganado.*
 Lehenago erori zen borda bat zegoen Ohianondon. "Al lado del bosque"

OHIANTXAR

- 1.840 NANP, 101-163 Oyanzar, *muga con Otaraz.*
 1.846 NANP, 107-152 Oyanchar
 1.865 NANP, 127-32 Oyanchar
 1.892 NANP, Oyanzar
 1.892 NANP, 87-115 Oyanzar, *afronta con Otaraz.*
 "Bosque viejo". Zuhaixka basoa, ezpeldia eta pagadia.

SAN PAU

Lusarretako bidean dagoen zuhaixka basoa.

PACHICORENA* (etxea)

- 1.833 NANP, 142-9 Pachicorena
 1.846 NANP, 107-172 Pachicorena
 1.809 NANP, 110-60 Pachicorena
 1.866 NANP, 133-97 Pachicorena

1.861 NANP, 123-9 Pachicorena

1.834 NANP, 127-32 Pachicorena

Adinekoek ezagutzen dute, maistru zahar bat bizi zen etxea.

PANCHOTENA* (etxea)

1.718 NANP, 11-97 Panchotena

PASCUAL (etxea)

1.813 NANP, 101-163 Pascalena

1.813 NANP, 107-167 Pascualena

1.848 NANP, 107 Pascualena

1.852 FA, 3-3 Pascoalena

1.865 FA, 127-35 Pascualena

1.861 FA, 124-8 Pascualena

Gaurko izendapena : Casa Pascual.

RECALDECOA*

1.807 FA, 2 Recaldecoa

1.820 NANP, 4-10 Recaldecoa

1.822 NANP, 85-67 Recalde

1.830 NANP, 96-3 Recaldena

1.822 NANP, 80-9. Errecalde

1.830 NANP, 94-153 Nicolasena

1.848 NANP, 107-144, Nicolasena

1.850 NANP, 11-107 Nicolasena

1.861 NANP, 123, Nicolasena

1.866 NANP, 129-53, Nicolasena

“Al lado de la regata” Errekatxo baten ondoan dagoen etxea, Etxe hau gero “Nikolasena” deitu zen jabearen izena zela eta, horregatik elkarrekin jarri ditut, gaur egun bi izen hauek ahaztuak daude, eta orain etxearen jabearen izena darama.

SEGURA

Mezkiritzen dagoen iraztordia

SORABIL

Soro-campo, dehesa. *Biribil*-Redondo. Sorogaingo bidean dagoen soro biribila.

SOROGAIN

PATXIKOMALDA

1.892 NAA, Pachicomalda

Errepidearen gaineko Adameneko maldan dagoen soroa.

LA PRESA

1.850 AJE, Presaco-alorra

1.859 NANP, 121-134 Presaco alorra

1.859 FA, 4-1 Presaco alorra

1.865 NANP, 127-75 Presaco alorra

1.892 NANP, Presa

Alor honen ondoan uhalde bat dago, presa bat.

PRIMICIA

1.788 NANP, 42 Primizia

1.846 NANP, 107-172 Primicie, *afronta con la pieza de la primicia.*

1.865 NANP, 127-32 Primiziaco, *otra llamada primiziaco sita en el término de Larrarte por el Norte.*

PRADO

1892 NAA, Prado

SABOICHIQUI*

1.892 NAA, Saboichiqui

1.892 NAA, Saboimear

“Campo pequeño, estrecho”.

SAGARDISILOA*

1.727 NANP, 14-90 Sagardisiloa

Sagardi-manzanal. “Manzanal en una hondonada”

SAGARRERA

- 1.807 FA, 2 Sagarrera
- 1.824 NANP, 84-115 Sagarrera
- 1.824 NANP, 84-112 Sagarrera
- 1.838 NANP, 38-98 Sagarrera
- 1.840 NANP, 101-162 Sagarrera
- 1.848 NANP, 107-168 Sagarrera
- 1.850 AJE, Sagarrea, Sagarrena, Sagarrera
- 1.859 NANP, 121-134 Sagarrea
- 1.959 FA, 3-1 Sagarrera
- 1.882 NANP, 5-5 Sagarrena
- 1.892 NAA, Sagarrera

Herriaren ondoan dagoen soro zelaia, gaur egun ez dago sagarrondorik.

SAKARTE

- 1.850 AJE, Sacarte
- 1.853 NANP, 114-142 Paraje en Sacarte.
- 1.854 NANP, 115-65 Sacarte, pieza de seis cuartaladas
- 1.855 FA. 3-5 Sacarte
- 1.877 FA, 3-11 Sacarte
- 1.892 NAA, Sacarte

Zuhaixka basoa da hau. *Sakarteburu*, Sakarte gainean dagoen mendixka.

SAN MIGUEL

- 1.778 NANP, 46-63 San Miguel
- 1.807 NANP, 76-132 San Miguel
- 1.846 NANP, 107-172 San Miguelondoa
- 1.846 NANP, 107-152 San Miguelondoa
- 1.846 NANP, 107-168 San Miguelondoa
- 1.846 NANP, 107-149 SanMiguelpea y Sanmiguelondoa.
- 1.850 AJE, San Miguel, San Miguelondoa, SanMiguelpea
- 1.855 FA, 4-1 San Miguel
- 1.859 NANP, 121- 134 San Miguel
- 1.862 NANP, 124-73 Miguelpea
- 1.865 NANP, 127-24 Miguelondoa
- 1.865 NANP, 127-25 San Miguelondo
- 1.865 NANP, 127-37 San Miguelondoa
- 1.870 NANP, 135-58 San Miguelpea
- 1.877 FA, 3-11 San Miguel
- 1.892 NAA, San Miguel

San Miguel dugu herriko basiliza. Gaur konposatuaren bigarren lexemak ez dira mantendu.

SAGOIETAS

- 1.828 NANP, 93-189 Saroyeta
- 1.734 NANP, 11-53 Sarepetta
- 1.736 NANP, 28-93 Saroyetta
- 1.790 NANP, 42 Saroiecoa
- 1.807 NANP, 85-52 Saroyeta
- 1.807 NANP, 2 Sarobeita
- 1.807 NANP, 4-1 Saroyeta
- 1.826 NANP, 152-73 Saroyetacocelaya
- 1.828 NANP, 91-9 Saroyeta
- 1.837 NANP, 90-108 Saroyetacocelaya
- 1.846 NANP, 171-98 Saroyeta
- 1.850 AJE, Sarayeta, Sarayeta de iturrizar, Sarbietaco celaya, Saroyeta, Sorayeta, Soroyeta.
- 1.857 NAA, 118-9 Saroyeta
- 1.866 NANP, 133-189 Saroyeta
- 1.876 NANP, 5-1 Sarobietacocelaya
- 1.877 FA, 3-11 Saboyeta
- 1.882 NANP, 5-6 Sarobietacocelaya
- 1.928 Saboyeta

Saroi (AN-b) majada. Kinoetan banatutako lur zelaiak, askotan patatak eta barazkiak landatzen dira, gaur "Sagoietas" osatzen dutenak.

SAGOIANDIA

- 1.578 IEA, C/ 65-1 Sarayandia
- 1.578 IEA, C/ 65-1 Sarobendia. *Sabe que esta pieza es de Ureta.*
- 1.832 NANP, 61-95 Saroyandia
- 1.840 NANP, 101-162 Saroyandia
- 1.892 NAA, Saboyandia

Sarobe sel, terreno particular. "Sarobeandia eta Saroyandia" lurtsail berdinari egiten dio erreferentzia.

SEGURA

- 1.850 AJE, Segura
- Ligezta ondoko mendi eta iraztordia.

SOROZARRETA, SOLOZARRETA

1.846 NANP, 170-107 Sorozarreta

1.850 NANP, 107-169 Sorozarreta

1.850 AJE, Sorozarreta

1.859 AJE, 111 Sorozarreta

1.859 AJE, 124-65 Sorozarreta

1.865 AJE, 127-38 Sorozarreta

1.868 AJE, 129-54 Sorozarreta

1.877 FA, 3-11 Sorozarreta

1.892 Sorozarreta

“Lugar de pastizales viejos”, Soro hauetan fosil ugari aurkitu ahal dira. Gaur egun “solo” eta “soro” entzuten da, batez ere jende gazteari :solozarreta.

TXAKUNITURRI

1.850 AJE. Cacurriniturri, Chacoliniturri, Chacurren-iturria, Chacurriaiturri

1.866 NANP, 129-58 Chacurrem iturria

1.892 NAA, Chacurriturri

“Fuente de los perros”, Adinekoek, forma osotuagoa ahoskatzen dute. “Zakurren iturri”

TXASPERRO

Belaskoainetik gora, Sorogainen.

TXORRONDO

1.778 NANP, 42. Ilchaurrondo

1.775 NANP, 45-89 Ilchaurrondo

1.806 NANP, 73-152 Chorrondoa

1.807 NANP, 74-132 Ichaurrondoa

1.828 NANP, 91-194 Chorrondoa

1.830 NANP, 94-135 Chorrondo

1.840 NANP, 101-162 Echarrondoa

1.848 NANP, 104-136 Chorrondoa

1.846 NANP, 107-169 Chorrondoa

1.848 NANP, 107-199 Inchaburrondoa

1.850 AJE, Echaurrondo

1.853 AJE, 116-198 Chorrondoa

1.865 AJE, 127-23 Chorrondoa

- 1.869 AJE, 127- 37 Chorrondo
 1.892 NAA, 137-63 Chorrondo
 1.876 NANP, 108-6 Inchaburrondo

Intxaurrondo-nogal. Gaur egun “Txorrondo” deritzaio auzotxo honi eta ondoan dauden soroei.

TXUBINDO

- 1.568 IEA, C/ 65-1 Subindoa
 1.700 IEA, C/65-1 Subindopecoa
 1.704 NANP, 14-80 Chubindo
 1.717 NANP, 11-144 Subindoa
 1.776 NANP, 5-4 Subindoa
 1.776 NANP, 45-89 Subindopecoa
 1.807 FA, 2-7 Cibindo
 1.824 NANP, 2 Sibindo
 1.840 NANP, 101- 163 Subindoa
 1.846 NANP, 107-149 Sibindo
 1.850 NANP, 11-102 Sibindo
 1.850 NANP Subindo, Subindoa Subindogoitia
 1.859 NANP, 121-134 Subindogoitia
 1.859 NANP, 4-1 Subindogoitia
 1.865 NANP, 127-75 Subindogoitia
 1.892 NAA, Subindo

Subizko “pasarela, puente menor por donde pasan las caballerizas”, Gaur egun subizko bat geratzen da lurtsail hauen inguruan. *Pekosubindo* De abajo. *Subindogoitia*- De arriba. Egun bakarrik Txubindo esaten da.

SURCULECO ALORRA *

- 1.727 NANP, 14-7 Surculeco alorra. *Pieza sembradía*.

TRANPADEN

- 1.850 AJE, Trampaden, Trampadera.
 1.869 NANP, 134-63 Trampadenea
 1.870 NANP, 142-15 Trampadena
 1.892 NAA, Trampa
 1.892 NAA, Tramparena

Trampa (AN-B.G) trampa para coger pájaros.

TURRUNBURU

Adi mendiaren ondoko mendixka. *Iturri*-fuente. *Buru*-Encima de.

TURTXIPERA

1.740 NANP, 10-106 Itturchipi

1.778 NANP, 46-63 Itturchipi

1.850 JEA, Iturchapea

1.866 JEA, 130-97 Iturchipera

Erreka ondoko iraztordia. "Fuente pequeña".

URETAGAIN

1.892 NAA, Uretagain

Uretaren gainean dagoen belar soroa.

URETARRI

1.850 AJE, Ureta Aguerria, Uretarri, Urretarre.

1.867 NANP, 131-13 Uquerea.

Uretako bidean, eguzkia gogor xamar jotzen duen bizkarrean dauden soroeak Uretarri izena dute. *Agerria* "carasol, caracierzo".

USAIN

1.709 NANP, 8-71 Usain

1.778 NANP, 46-73 Usain

1.806 NANP, 91-8 Usaingo

1.807 FA, 2 Usain

1.850 AJE, Usain, Usaingo erreca, Usaingobizcarra, Usaingorreca, Usainpecoa, Usain.

1.859 FA, 4-1 Usaingo -erreca

1.859 FA, 4-1 Usaingo -bizcarra

1.882 FA, 5-6 Usaingo erreca

1.884 FA, 5-8 Usaingo bizcarra

1.846 FA, 107-169 Usainpecoa

1.846 FA, 107-168 Usainpeco-alorra

1.849 FA, 107-167 Usagain

1.859 FA, 121-134 Usaingo-erreca

1.866 FA, 133-189 Usaingo -bizcarra

1.866 FA, 133-189 Usagain

1.877 FA, 3-11 Usain

1.892 NAA, Usain

Osin- pozo (c) *Osin* "Propiamente indica pozo en el sentido de sitio o paraje en donde los rios tienen mayor profundidad." Azk. Erreka baten inguruan dauden sorroek Usain izena dute. Azkuek dioen bezala erreka pasagunea estutu eta sakontzen da. Gaur mantentzen dira "Usain eta Usainbizker"- "Loma de al lado del pozo."

VALENTINENA* (etxea)

1.852 NANP, 101-9 Valentinena

1.870 NANP, 150-9 Valentin

"Casa Valentin afronta por la derecha con Marterena, por detrás con celena o paso, por detrás con era de Marterena, delante con calle"

UBERKA(S)

1.573 IEA, C/65-1 Ugarcarte

1.708 NANP, 19-108 Ugarcarte

1.743 IEA, 18-148 Hugarca ondo

1.828 IEA, 91-50 Ugarca

1.850 AJE, Uarca, uberca, uharca

1.854 AJE, 115-98 Ugarca

1.855 AJE, 116-198 Ugarca

1.868 AJE, 113-189 Huarca

1.892 NAA, Huarca

1.892 NAA, Hualdeondo

1.890 NANP, 133 Uguerca

Ugarca acequia, depósito de aguas. *Ondo* Al lado de. Hain zuzen presa bat dago lurtsail hauen ondoan. Gaur egun "Uberka" esaten zaie lurtsail guzti hauei. UGA konposaketaren bokale aurrean r, d, g, b, h alternantziak: Urarte, Ugarte, Ubarte, Udarte, Uharte eman daitezkeelarik.

Hualde (L-ain, AN, b, Gt) ribera junto al agua. (AN-b) rio, torrente. Dirudienez, dermio berberari egiten dio erreferentzia. Oraingo izendapenean, -s erdarazko pl. lurtsail bat baino gehiago direlako.

URKOHIAN

Errebeluko muinoa.

URTXOLA

Egur-leña *Txola*-pocilga, cabaña.

Kokapena: txaboletatik gora, Adi mendiruntz, Sorogainen.

XOKOKOALOR

1.888 NANP, 42 Zocoa

“Pieza del rincón”

ZAINPEKOITURRI

Maiturriren azpian dagoen iturria. Azkue: *Zain* (AN, BN, G, L, R, S) raiz, para muchos es más bien la ramificación, para otros el rizoma propiamente dicho.

“Fuente de debajo de las raíces”, orain ere errekatxo bat dago.

ZELAETAS

Sorogaingo zelai batzu, iturriak ere badira.

ZERRATOGI

Aserradero. Sakarte mendian jarri zuten duela urte asko zerratogia.

ZIDRAIN

1.778 NANP, 42 Cidrain

1.776 NANP, 45-89 Ziderain

1.807 NANP, 4-1 Cidriaindo-zocoa

1.806 NANP, 73-152 Cidrain

1.807 NANP, 74-74 Cidrain

1.827 FA, 2 Cidrain

1.828 FA, 91-199 Cidain

1.833 FA, 142-11 Cidrain

1.845 FA, 107-172 Cidrainvidea

1.850 AJE, Cidain, Cidrain, Sidrain Cidriaindozocoa, Cidriain.

1.859 AJE, 121-134 Cidriaingo- zocoa

1.865 AJE, 127- 75 Cidraindozocoa

1.868 AJE, 133-189 Cidain

1.866 AJE, 132-97.Cidrain

1.877 AJE, 3-11 Cidrain

1.892 NAA, Cidriain

ZIRKUTU

1.865 NANP, 127-35 Circuitim

ZIZILENIA eta ESPORTERO (etxea)

1.708 NANP, 73-164 Sisiliarena

1.709 NANP, 25-9 Chichiliarena

1.743 NANP, 10-80 Sisiliarena

1.860 NANP, 143-4 Ciciliarena

1.824 NANP, 112-6 Cicilia

1.824 NANP, 101-163 Cecilia

Gaur egun adineko jendeek ezagutzen dute “Zizillenia” izenekin, gehienek, ordea “Esportero” esaten dute, etxeko jabearen lana dela eta.

ZURIARENBORDALDEA

1.720 NANP, 22-28 Zuriarenbordaldea

“Paraje del la borda de Zuria” *Zuria*-etxearen izena.

ZURIA

1.624 IEA, 36-766 Zuriorena

1.630 NANP, 4-246 Curiorena

1.650 NANP, 6-163 Larrasoaynanena. *Casa Zuriarena, antiguamente denominada Larrasoinena.*

1.772 NANP, 77- 9 Zuria

1.814 NANP, 90-157 Zuriarena

1.823 NANP, 74-131 Zuria

1.823 NANP, 98-6 Zurianecoa

1.850 NANP, 127-32 Zuriorena

1.862 NANP, 101-324 Zuria

Gaur egun adinekoek bakarrik izendatzen diote horrela. Dirudenez hau da herrian eraiki zen lehenengo etxea. Lehenago “Larrasoinena” zen, dokumentuetan agertzen denez.

LABURPENEA

Mezkiriz Nafarroako Erro ibarreko herria da. Lan honetan Mezkirizko mendi, soro, bide eta etxeen toponimoen bilketa egiten da. Honetarako, Artxiboetan dokumentaturiko aldakiak gaurko izendapenarekin parekatu dira. Euskararen atzerapena eta nekazaritzaren gutxitzeak, toponimo askoren aldaketa eta desagerketa eragin dute.

RESUMEN

Mezkiriz es uno de los pueblos que configuran el valle de Erro en Navarra. En este trabajo se recoge la toponimia local, aportándose información de diversos Archivos y las denominaciones actuales. El retroceso del euskara y el abandono progresivo de la agricultura y ganadería, ha sido causa de la pérdida de muchos topónimos.

RESUME

Mezkiriz est l'un des villages de la vallée d'Erro en Navarre. Ce travail recueille la toponymie locale, apportant des données de diverses archives et les dénominations actuelles. Le recul du basque et l'abandon progressif de l'agriculture et de l'élevage ont été la cause de la perte de nombreux toponymes.

SUMMARY

Mekiriz is one of the villages that form the Navarraise valley of Erro. This brings together local toponymy, with information from several archives and current denominations. The retrogression of Basque and the abandoning of agriculture and livestock has been the cause of the loss of many place-names.

LABURDURAK

NANP	Nafarroako Artxibo Nagusia (Notari protokoloak)
IEA	Iruñeko Elizbarrutiko Artxiboa
FA	Famili Artxiboak
NAA	Nafarroako Administral Artxiboa
AJE	Agoizko Jabego Erregistroa
A.P.V.	Apellido Vascos. L. Mitxelena.
F.H.V.	Fonética Histórica Vasca. L. Mitxelena.

